

CO JE SOCIOLOGIE?

**VĚDA O SPOLEČNOSTI...
ALE CO JE SPOLEČNOST?**

NIC TAKOVÉHO JAKO SPOLEČNOST
NEEXISTUJE, JSOU JEN JEDNOTLIVÍ
MUŽI A ŽENY A JSOU RODINY

CO JE SOCIOLOGIE?

ANO, ALE JSOU JEVY, KTERÉ NELZE VYSVĚTLIT
POUZE CHOVÁNÍM JEDNOTLIVCŮ:

NAPŘÍKLAD:

NEZAMĚSTNANOST

BEZDOMOVECTVÍ

NEROVNOST MUŽŮ A ŽEN

CO JE SOCIOLOGIE?

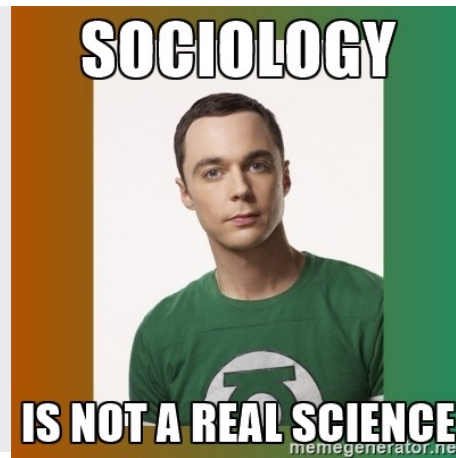
„SPOLEČNOST“ JE TEDY ABSTRAKČÍ PRO RŮZNÉ JEVY, KTERÉ NELZE REDUKOVAT NA INDIVIDUÁLNÍ ÚROVEŇ

NAPŘÍKLAD:

- **KULTURA (VÝZNAMY, SMYSL)**
- **SOCIÁLNÍ INSTITUCE (OČEKÁVÁNÍ, ROLE)**

CO JE SOCIOLOGIE?

...A JE TO VŮBEC VĚDA?

...EXISTUJÍ KRITICKÉ POHLEDY...

... LZE VŮBEC SPOLEČNOST ZKOUMAT VĚDECKY?

CO JE SOCIOLOGIE?

... AŽ UŽ TOMU BUDEME ŘÍKAT JAKKOLIV,
ZPŮSOBY MYŠLENÍ, KTERÉ SOCIOLOGIE
PŘINÁŠÍ, JSOU POTŘEBNÉ:

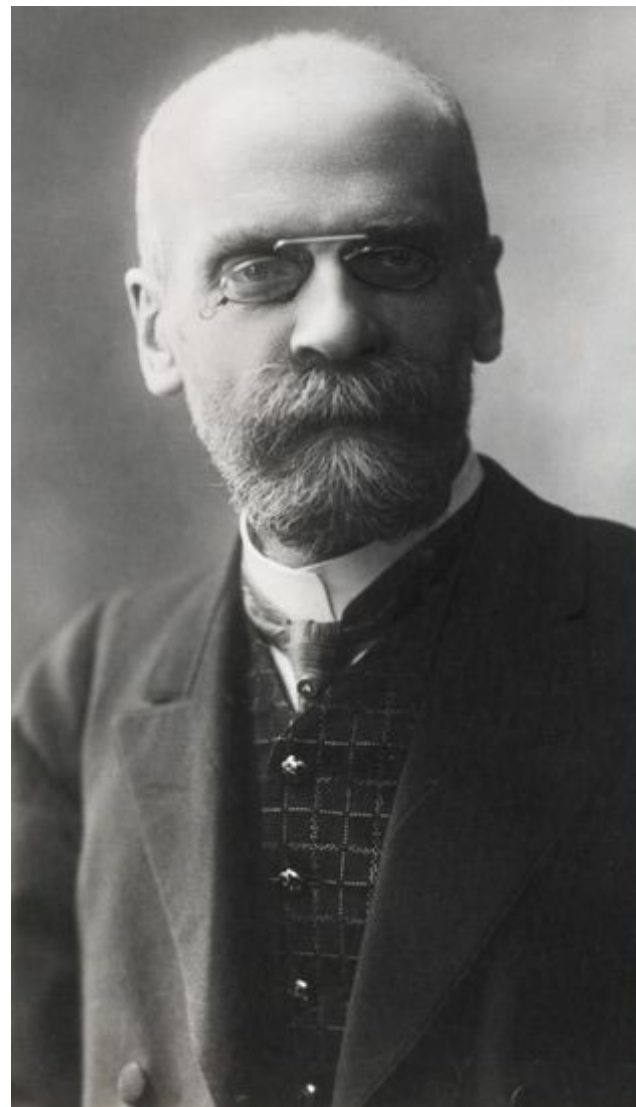
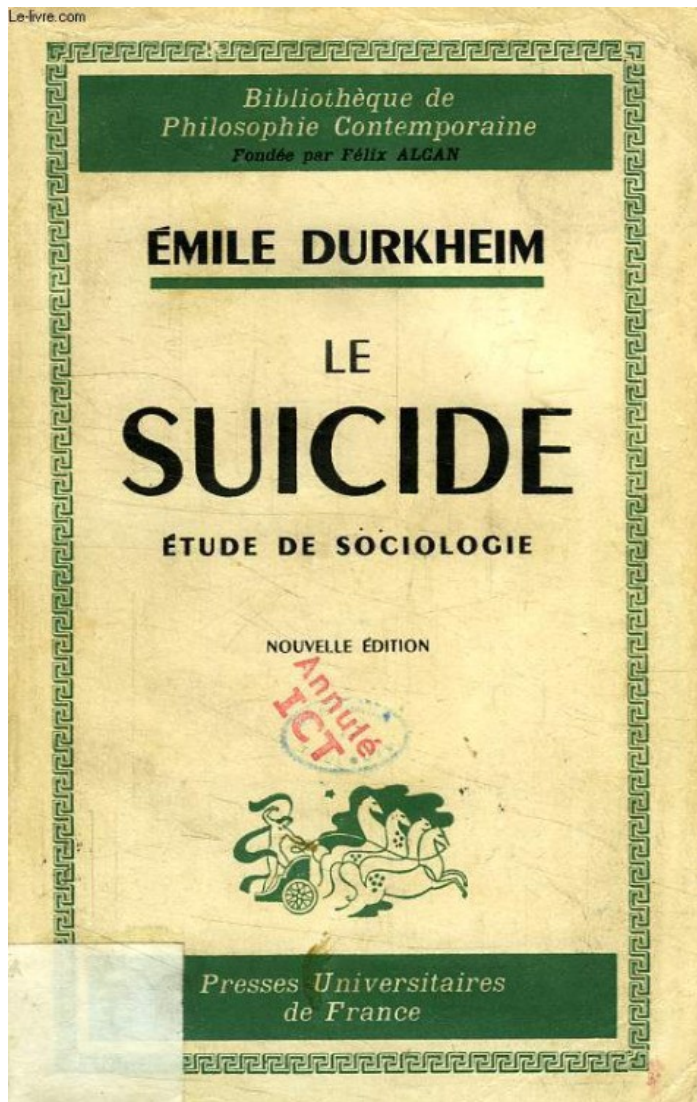
NAPŘÍKLAD:

OTÁZKY NEROVNOSTI A JEJÍ LEGITIMITY

OTÁZKY ŘÁDU A SOCIÁLNÍ INTEGRACE

OTÁZKY JINAKOSTI A POROZUMĚNÍ

PŘÍKLAD 1 (1897):

PŘÍKLAD 1:

JAKO PRVNÍ JSEM UVAŽOVAL
O SEBEVRAŽDĚ V ŠIRŠÍM KONTEXTU

NEPÁTRAL JSEM PO INDIVIDUÁLNÍCH
PŘÍČINÁCH, ALE VŠIML JSEM SI, ŽE RŮZNÁ
NÁBOŽENSKÁ SPOLEČENSTVÍ MAJÍ
RŮZNOU MÍRU SEBEVRAŽEDNOSTI

... TO PŘECE NEMŮŽE BÝT NÁHODA...

SEBEVRAŽEDNOST JSEM DAL DO
SOUVISLOSTI SE SOLIDARITOU V RÁMCI
DANÝCH KOMUNIT

TENTO MŮJ PŘÍSTUP INSPIROVAL CELOU
ŘADU TZV. STRUKTURÁLNÍCH
ANALÝZ...

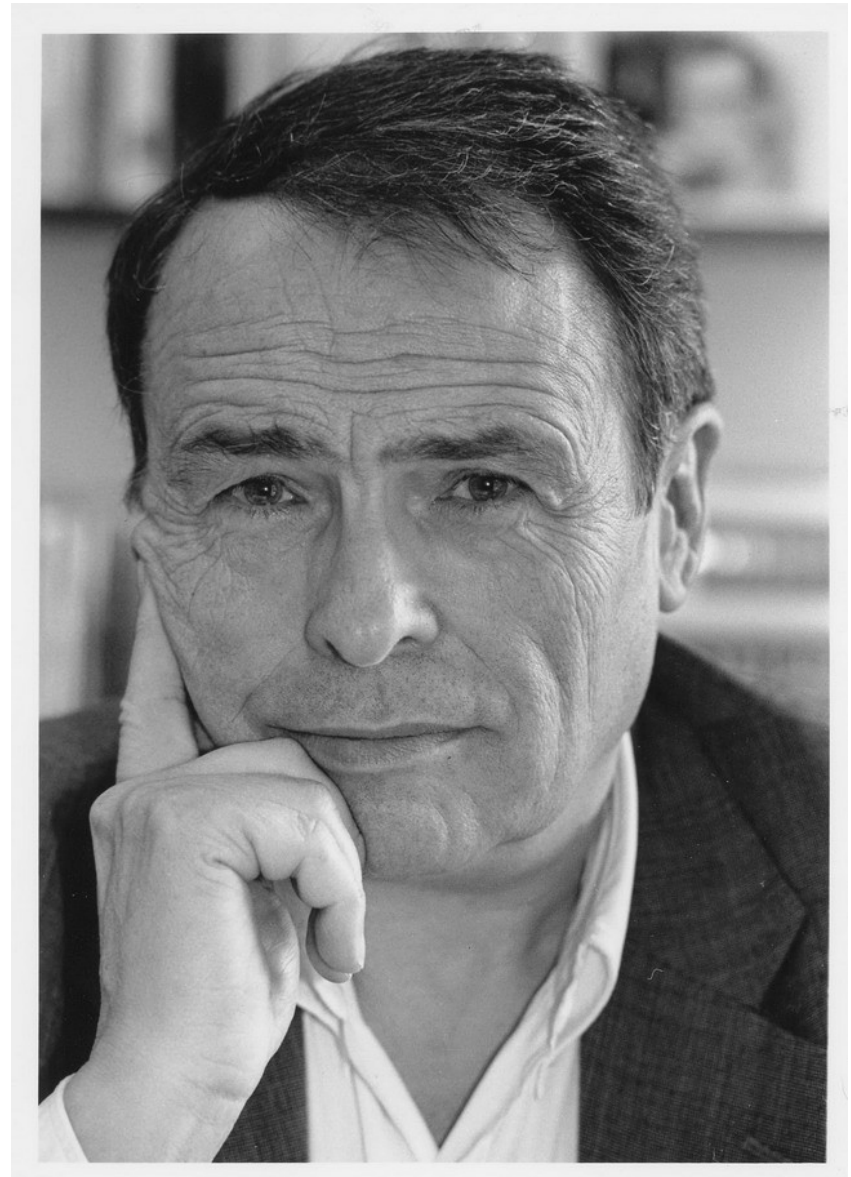
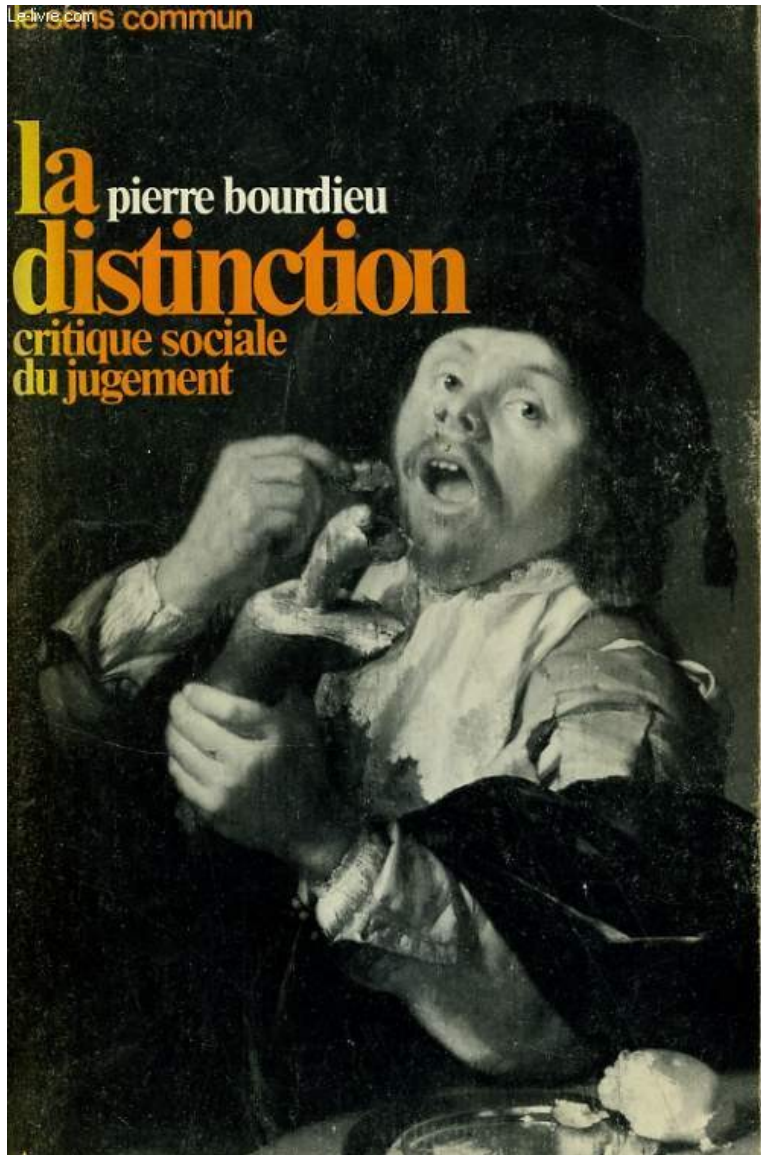

**TO NENÍ SPRAVEDLIVÉ!
JÁ JSEM JIŽ V ROCE 1881
NAPSAL:**

**Sebevražda hromadným jevem
společenským moderní osvěty**

PŘÍKLAD 2 (1979):

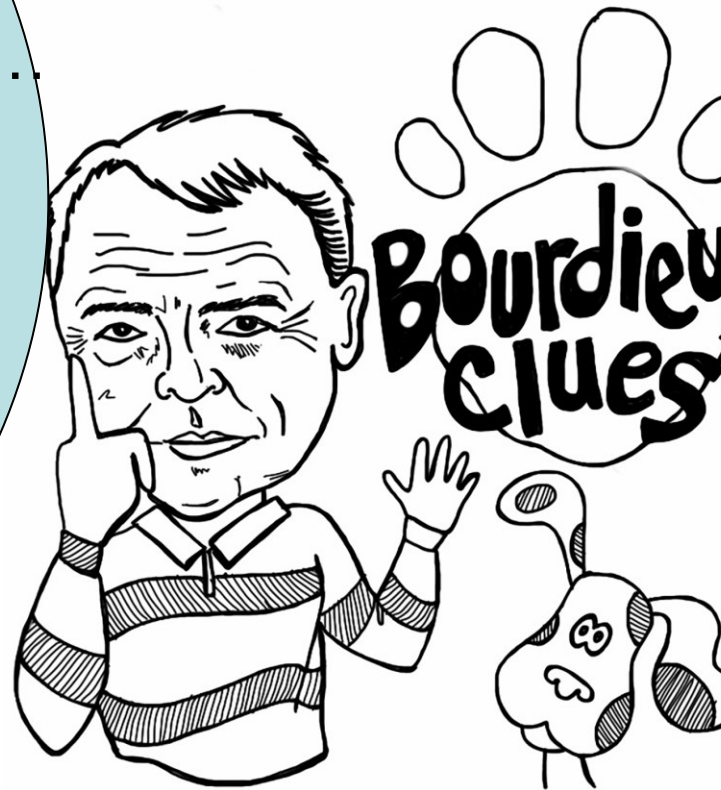
PŘÍKLAD 2:

V MODERNÍ SPOLEČNOSTI
JSOU DĚTI VZDĚLANÝCH ČASTĚJI
VZDĚLANÉ A NAOPAK...

... TO NEMŮŽE BÝT JEN JEJICH PÍLÍ ...

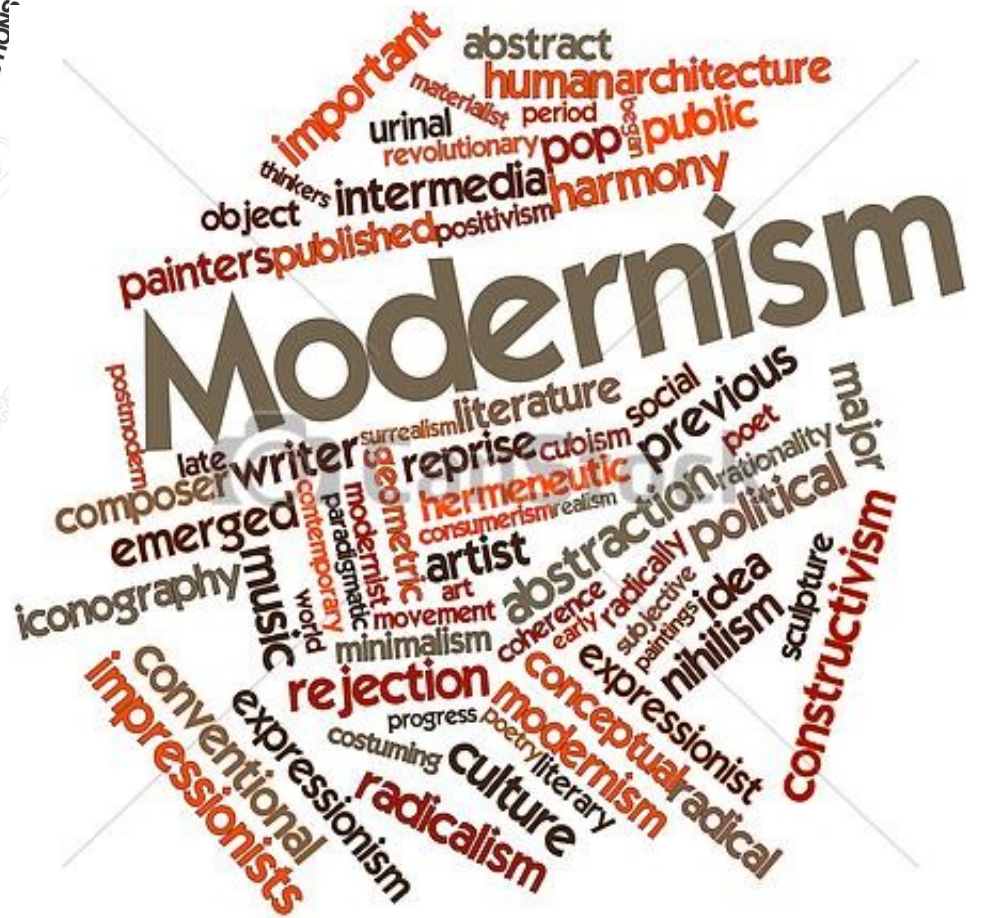
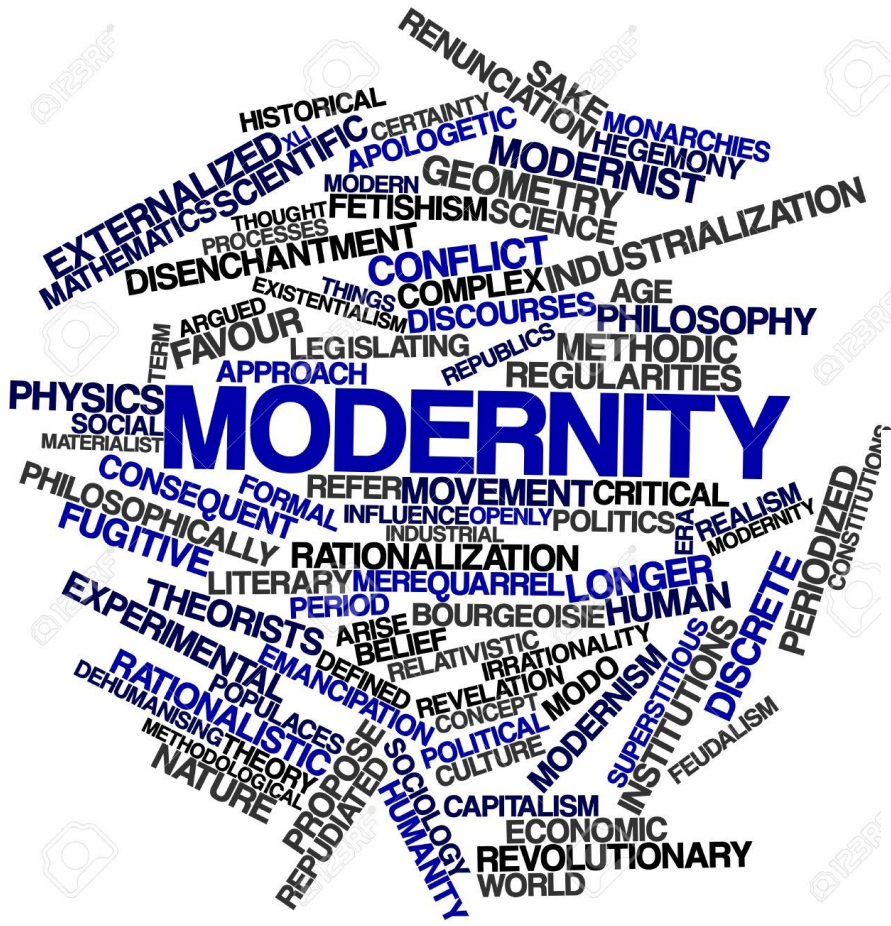
PODLE MÉ TEORIE VZDĚLÁVACÍM SYSTÉMEM
PROCHÁZÍ LÉPE LIDÉ VYBAVENI KULTURNÍM
KAPITÁLEM Z RODINY PŮVODU...

NEJDE TEDY JEN O BOHATSTVÍ RODIČŮ,
NEBO VLASTNÍ INTELIGENCI A PÍLÍ,
JDE O PŘEDÁVANÉ DISPOZICE V JAZYCE,
JEDNÁNÍ, VKUSU A KULTUŘE

CO JE

MODERNITA?

modernita / modernismus

Raná industrializace potřebovala levnou pracovní sílu

Modernita: změny společenských poměrů

Kamil Lhoták: Balon, 1939
Malíř fascinovaný modernitou

Modernismus: směry v umění 20.století

modernita / moderní

Dálniční křižovatky zabírající plochy menších měst
Modernizace dovedená do absurdity

MODERNÍ:
POJÍCÍ SE K URČITÉ (MYŠLENKOVÉ) ETAPĚ
(racionalizace/urbanizace/industrializace...)

Steve Jobs - ikona
technologického vizionářství

MODERNÍ: NOVÝ

**MODERNÍ /
/ TRADIČNÍ**

PRŮMYSL

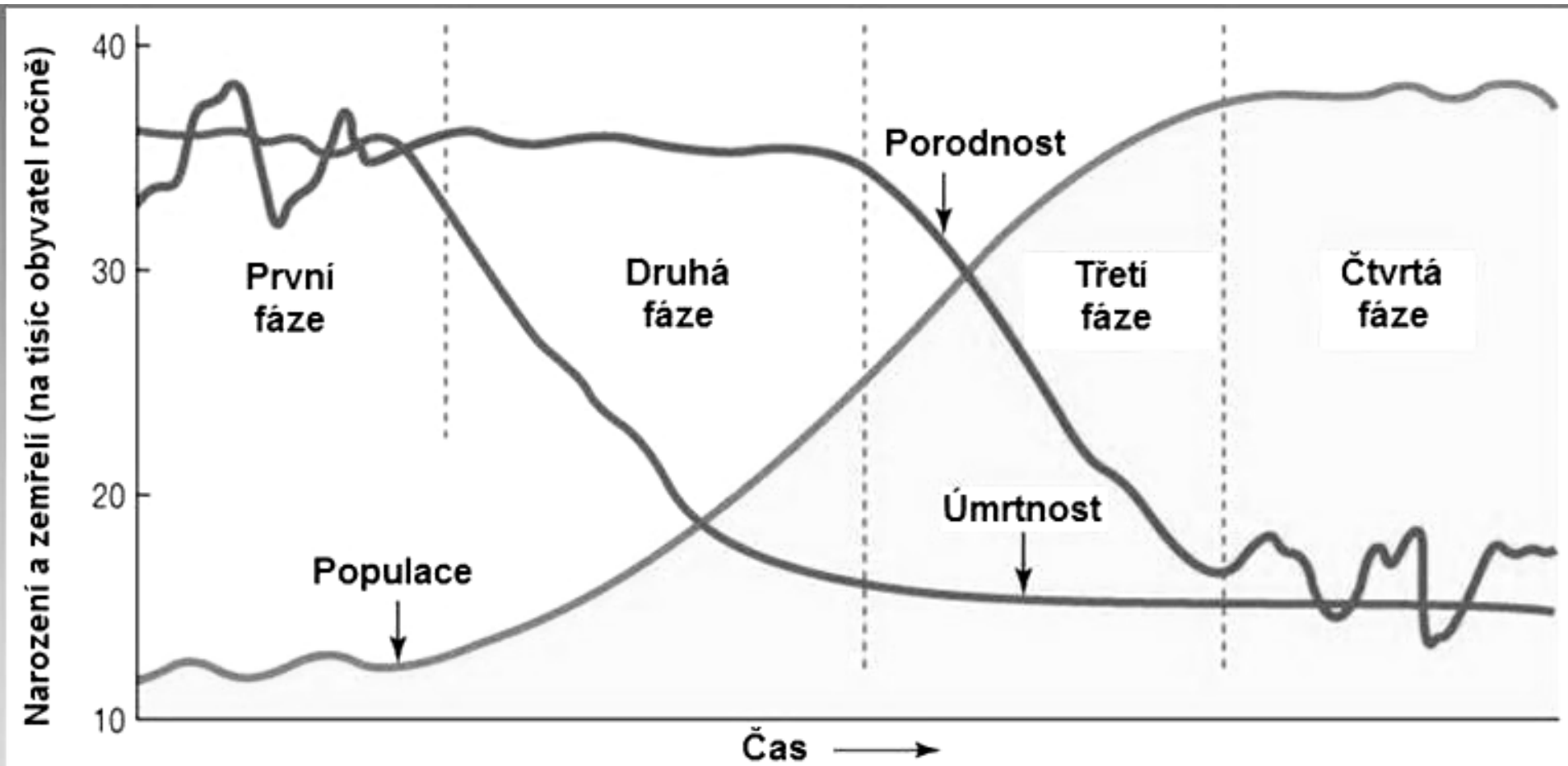
TRH

MĚSTA

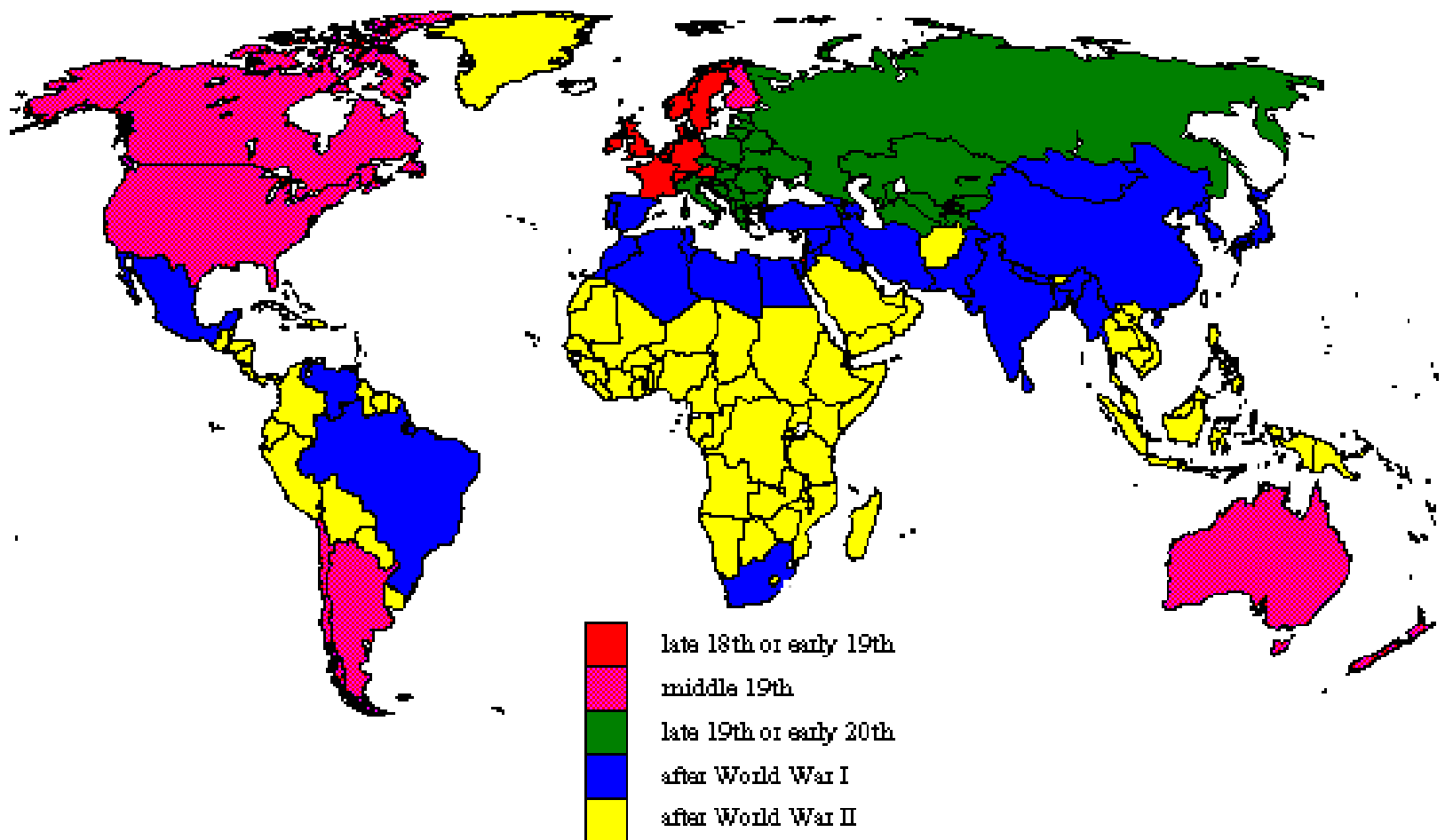
DEMOGRAFICKÁ ZMĚNA

První demografická tranzice (revoluce) je proces přechodu od tzv. „vysokého“ k „nízkému“ demografickému režimu. Během přechodu výrazně roste velikost populace.

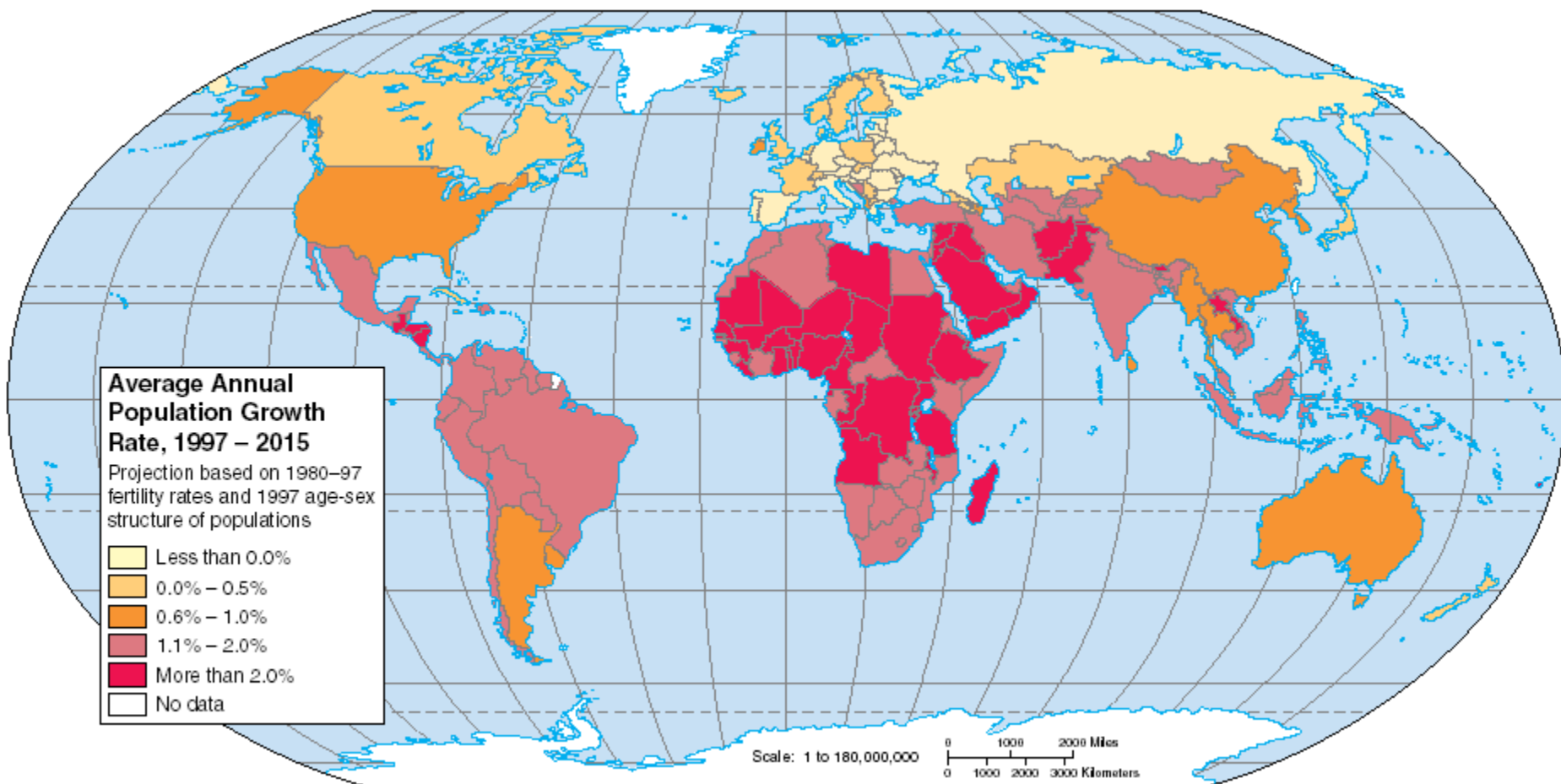

DEMOGRAFICKÁ ZMĚNA

Časování první demografické tranzice je v globálním měřítku velmi různorodé. V zemích západní Evropy jde o přelom 18. a 19. století, u nás přelom 19. a 20. století.

... a současný populační růst ve světě

(STÁLE) NOVÉ OTÁZKY:

Mění se formy rodiny a partnerství?

Jakým způsobem rodina předává sociální
řád?

Proč lidé mají nebo nemají děti?

ČÍM JE PRO SOCIOLOGII RODINA? -NĚKOLIK PŘÍKLADŮ

RODINA JAKO MÍSTO SOCIÁLNÍ REPRODUKCE

RODINA JAKO SOCIÁLNÍ INSTITUCE

RODINA JAKO OPORA KAPITALISMU A MODERNITY

RODINA A TRANSFORMACE INTIMITY

RODINA A SOCIÁLNÍ REPRODUKCE

**Hlavní otázka: jaké jsou mechanismy udržování statusu
(mezigeneračně)**

NÁVAZNOST RODINA - ŠKOLA

Bourdieu, Passeron, Bernstein

Rodina jako místo předávání různých forem kapitálu

**Škola jako instituce třídící žáky s různými úrovněmi
kulturního kapitálu**

RODINA JAKO SOCIÁLNÍ INSTITUCE

Institucionalizace a de-institucionalizace vzorců rodinného chování

Nesezdané soužití, rozvod (de-institucionalizace)

Rodičovství – manželství (rozpojování institucí)

Změna kulturní, strukturální, normativní

Srov. sociální konstruktivismus

- Rodina jako sociální konstrukce**
- Partnerství ovlivňující sociální konstrukci reality**

RODINA OPOROU KAPITALISMU A MODERNITY

**Parsons – nukleární rodina
– srov. Strukturní funkcionalismus**

Rodina plnící funkce

- Protiklad veřejné sféry (intimita, rekreace)**
- Udržování latentních vzorců (primární socializace)**

Rodina ztrácející funkce

- Přebírání funkcí rodiny státem**
- zaměření na emoční funkce**

TRADIČNÍ RODINA A OBLASTI SOCIÁLNÍ ZMĚNY

- 1 Monopol na legitimní sex**
- 2 Monopol na legitimní reprodukci**
- 3 Kontrola volby partnera**
- 4 Transcendentní garance**
- 5 Funkcionální komplexnost**
- 6 Intenzita plodnosti**
- 7 Komplementarita rolí**

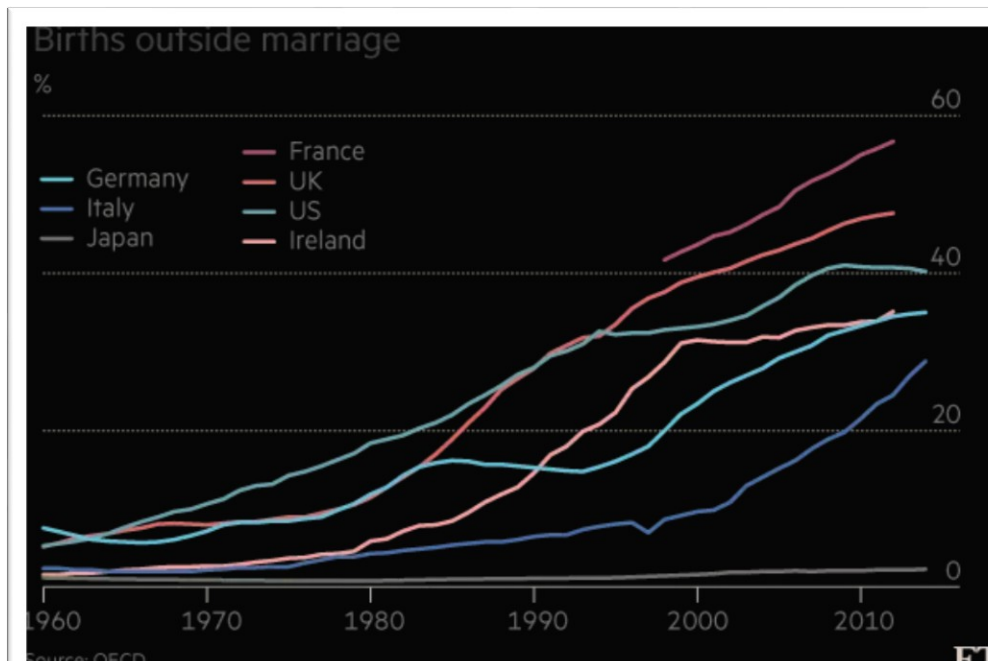
MONOPOL NA LEGITIMNÍ SEX

V dějinách samozřejmě existoval předmanželský sex i nevěra, vždy ale byly spojeny se silnou stigmatizací. Zároveň nikdy nebyla dostupná tak splehlivá antikoncepce.

MONOPOL NA LEGITIMNÍ REPRODUKCI

Dochází k rozpojování institucí manželství a rodičovství. Opět slábne stigmatizace jednání, které vybočuje z tradičních vzorců.

KONTROLA VOLBY PARTNERA

**Moderní výběr partnera je sice v rukou snoubenců,
nicméně dosahuje velmi podobných výsledků jako
aranžovaná volba (koncept homogamie)**

TRANSCENDENTNÍ GARANCE

Proces sekularizace rozpojuje rodinu a církev.
(Vzpomeňme, že sňatky, křtiny, rozvody a rodinné právo obecně bylo doménou církve). S vírou se vytrácí i zakotvení manželství přesahující lidskou zkušenost.

FUNKCIONÁLNÍ KOMPLEXNOST

Rodina v procesu modernizace ztrácí část svých funkcí (srov. koncept funkční diferenciacce).

Dominantní se stává funkce emocionální, rodina se tává sférou výlučné intimity (srov. Transformace intimity)

INTENZITA PLODNOSTI

**Tradiční rodina je charakteristická intenzivní plodností (ale také vyšší kojeneckou úmrtností).
Srov. První a druhá demografická tranzice.
Od 60. let 20. století pokles porodnosti pod hrubou míru reprodukce.**

KOMPLEMENTARITA ROLÍ

Role mužů a žen v tradiční rodině jsou výrazně rozdílné. Sféry mužů a žen jsou oddělené.

Modernizace přináší proměnu genderových rolí a jejich větší univerzálnost.

KOMPLEMENTARITA ROLÍ

Role mužů a žen v tradiční rodině jsou výrazně rozdílné. Sféry mužů a žen jsou oddělené.

Modernizace přináší proměnu genderových rolí a jejich větší univerzálnost.

